



Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

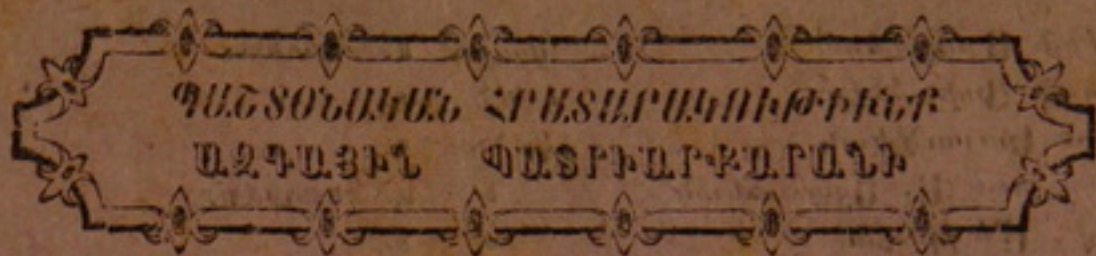
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material



ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՂՈՅ

ՅԱՅՈՒՄ 1877 ԱՍԻՆ

ՆՄՍ Ե.

47 ՅՈՒՆԻՍ 1877



ԿՈՍՏԱՆՅՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՄԻՔԱՅԻԼԵՍՆ

1877

ՄԱՅՐ ԴԻՒԱՆ

Ստեփան Մարտիրոսյան	ժողովուրդ	Ա.	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Նորիս Զովհաննէս	Էփէնաթ	Ռ.	"
Տիգրան Եւստփեան	Էփէնաթ	Պ.	"
Հովհաննէս Ս. Արամեան	"	Ա.	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Մկրտիչ Եփրեան	"	Ռ.	"
Տէրցիկեց Աստված	"	Պ.	"

ՉԵՌՆ ՀԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-պէյ		ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Տ. Եղիշի Կարգապետ		
Յարութիւն Մէրէճի-Գալի	Էփէնաթ	

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Յովհաննէս Նորեան	Էփէնաթ	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Խաչատուր Մարտիրոս	"	
Գէորգ Արտուրազ	"	

ԿԱԼՈՒԱԾՈՅ ԴԻՒԱՆ

Բարսեղ Հարամեան	Էփէնաթ	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Յովհաննէս Ազնաւորեան	"	
Ստեփան Փարսադեան	"	

ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Մերայէլ Մամիկոնեան	Էփէնաթ	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Մատթէոս Ալիբաբեան	"	
Նիկողոս Արամեան	"	

ՀԱՄԱՐԱՅԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Սենեքերիմ Մանուկեան	Էփէնաթ	
Ալիբաբա Խորասանեան	"	
Ստեփան Պէյլիճեան	"	

ԻՐԱԿԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրեան		ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Աւետիս Պէլիբեան	Էփէնաթ	
Քրիստոսաւոր Ղազարոսեան	"	

ՆԱԽԱՉԵՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Գէորգ Սթրամբուսեան	Էփէնաթ	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Տիգրան Եւստփեան	"	
Օգոստէն Խոստարեան	"	

ԽՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Կարապետ Խիսնեան	Էփէնաթ	ԱՅԵՆԱԳԵՏ
Պողոս Պատնասեան	"	
Ստեփան Յէլիկեան	"	

ԲԱՅՈՒՄ 1877 ԱՄԻՆ

ՆԻՍԵ.

17 ՅՈՒՆԻՍ 1877

ՆԱԽԱՉԱԶ. — ԱՄԵՆ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀԱՅՐ
ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — ՆՈՒՐԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ (Բ. Ատենապետ)

ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍՆԵՐ

ԿԵՐԸՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍՆԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

- 1 Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-պէյ
- 2 Կարապետ Եպիսկոպոս Սեբասթեան
- 3 Մատթէոս Իզմիրեան
- 4 Ամբրոսիոս Վ. Ուոլֆհանց
- 5 Գարեգին Թաթարեան
- 6 Էղիշի Արաշուհի
- 7 Խորէն Կերոսեանց
- 8 Հմայեակ Դանաթեան
- 9 Յովհաննէս Փարսադեան
- 10 Ներսէս Արամեան
- 11 Պողոս Խոստարեան
- 12 Արիստակէս Բ. Մամբրեան
- 13 Գէորգ Արմաշեան
- 14 Գրիգոր Աճեմեան
- 15 Խորէն Փիլիպեան
- 16 Յարութիւն Արտուրեան
- 17 Յովհաննէս Միլեան
- 18 Սարգիս Ստեփաննոսեան
- 19 Սահակ Տ. Սարգսեան
- 20

ԱՏԻԱՐԿԱԿԱՆՔ

(Ա. Վիճակ)

- Գաւգաթա, Կիլիկի վաչաւ և
Գաւգաթաի դուրս
- 21 Գրիգոր Արքեպիսկոպոս

- Բ. Բարսեղյանի խնամքը
- 2 Բարսեղյանի խնամքը
- Պ. Բարսեղյանի խնամքը

ԿԵՐԸՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍՆԵՐ

- 22 Գէորգ Ստրամբուսեան
- 23 Խաչիկ Մանուկեան
- 24 Կարապետ Աղաբաբեան
- 25 Համբարձում Մազպուրեան
- 26 Մինաս Գալուստեան
- 27 Յովհաննէս Պրոսպերեան
- 28 Ն. Մէլգոյուրեան Տորթոբ
- 29 Պողոս Պատնասեան
- 30 Սարգիս Աղաբաբեան
- 31 Սահակ Աղբո
- 32 Սենեքերիմ Մանուկեան
- 33 Փիլիպեան Տորթոբ
- 34 Բարթոլոմէոս Բարսեղյան
- 35 Յովակիմ Յիւլիսեան
- 36 Աստված Տէրցիկեց
- 27 Գէորգ Արտուրազեան
(Բ. Վիճակ)
Պէլիբեան
- 38 Անդրանիկ Կրճիկեան
- 39 Ալեքսան Խորասանեան
- 40 Բարսեղ Հարամեան
- 41 Զարեհ Քերտաբեան
- 42 Միգրիշ Քերտաբեան
- 43 Պողոս Խոստարեան
- 44 Սեպուհ Մազպուրեան
- 45 Թաթար Պիլեան
- 46 Սիմոն Յիլիկեան
- 47 Գարեղիկ Գալուստեան
- 48 Ստեփան Արամեան

ԿԵՐԸՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍՆԵՐ

- Խաչիկաւոր Ս. Կարապետ
- 49 Միգրիմ Պաշտպանեան
 - 50 Պողոս Թորոսեան
 - 51 Նիկողոս Արամեան
 - 52 Տորթոբ Փարսադեան
 - (Գ. Վիճակ)
Բիւրա և
Գաւգաթա
 - 53 Արիկ Ունեան
 - 54 Գրիգոր Ալիբաբեան
 - 55 Մարտիրոս Յ. Տիլեան
 - 56 Մերայէլ Մամիկոնեան
 - 57 Նշան Քարապետեան
 - 58 Ստեփան Խնդրեան
 - 59 Տէրցիկ Մ. Լաթիբեան
 - 60 Իլիաս Չոլեան
 - 61 Յարութիւն Նորաստեղծեան
 - 62 Գրիգոր Մարտիրոսեան
 - Միգրիշ
 - 63 Կարապետ Պ. Պրեանց
 - 64 Յակոբ Կոստանդեան
 - 65 Յակոբ Պ. Նորաստեղծեան
 - 66 Տիգրան Եւստփեան
 - 67
 - Պէլիբեան և Գաւգաթա
 - 68 Յ. Միլիկեան-Գալի
(Գ. Վիճակ)
Գաւգաթա և Խաչիկ
 - 69 Յովհաննէս Կոստեան
 - 70 Ստեփան Պիլիկեան

Գաղափար
 71. Կարապետ Շահապուղան
 72. Մկրտիչ Մուրադյան
Նարկոզիա
 73. Յակոբ Ալեքսանյան
Էնկեանայի Սանարիոյ
 74. Պապէն Խոսրոսեան
Թորիզիա
 75. Յովհաննէս Մարգարեան
Լյուդ Ս. Եղիս և Ս. Աստուանային
 76. Գարեգին Յ. Մելիքեան
Գարու շէն
 77. Աստիա Ինկոստանեան
Հասար և Պոլսի զիւղ
 78. Յովհաննէս Նուրեան
Նոր զիւղ և Սրէնիս
 79. Գաղար Հովսէօս
Պարսո
 80. Մկրտիչ Գ. Լուսեան
 81. Յովհաննէս Կրճիկեան
 82. Թաղէոս Թորթանեան
Քարտիկեանիկ
 83. Յարութիւն Չեմբրեան
 84. Յարութիւն Գ. Տասեան
(Ե. Վիճակ)
Սանարիա
 85. Ալեքսան Ալեքեան
 86. Աւետիս Քոչիկեան
 87. Եղիշապար Մելիքեան
 88. Մինաս Ճափնաֆեան
 89. Յակոբ Քաղապուրեան
 90. Յակոբ Ամասեան
 91. Նազարէթ Շահապուղան
 92. Կոստանդ Կոստանդեան
 93. Յարութիւն Թիւլեան
 94. Յակոբ Աջապ
Խաւարիոյ
 95. Առաքել Ալեքեան Տիրբի
 96. Խաչատուր Պ. Մրտաբեան
 97. Ուրբէն Ալեքեան
 98. Սիմոն Միքայէլեան
 99. Սարգիս Աբրահամեան
 100.

ԳԱՆՈՒԱԿԱՆ ԵՐԵՎՈՒՍԱՆՔ
 101. **Կարին**
Քեթրանիս
 102. Մ. Փարապետ Տորթոբ
Աղբիւնայիցիս
 103. Ուրբէն Կիւմիլիբեան
Էնկեանիցիս
 104. Կարապետ Ա. Ինթրեան
Այն
 105. Պետրոս Մրտաբեան
Հարսնիտար
 106.
Արարիկ
 107. Կարապետ Խաչիկեան
Բաղէ
 108
Պարսո
 109. Քրիստոստուր Գաղարեան
Երզնիկ
 110.
Անուսիս
 111. Համբարձում Աւանանեան
Բարս
 112. Յովհաննէս Անուսեան
Երզնիկ
 113. Յակոբ Ինթրեան
Սանարիա
 114.
Հանք
 115.
Երզնիկ և Բարսից
 116.
Թ. Երտար
 117. Տեղբան Գ. Անուսեան
Կաւարիս
 118 Գ. Երզնիկ Գրիգորեան
Խաւարից
 119. Յովհաննէս Կաղանեան
Պարսիկեան
 120. Յովհաննէս Յովսէփեան

Մուշ
 121. Ստեփան Պ. Պ. Փարապետեան
Տիֆլիզ
 122. Նշան Գարապետեան
Զէյթուն և Մարտ
 123.
Տրայիզոն
 124.
Պարսո
 125.
Տիգրանակերտ
 126. Մեծբան Զոպանեան
Վան
 127. Սիմոն Մարտաբեան
Արարիկ
 128.
Հարկ և Այնթապ
 129.
Սերասիոս
 130. Մկրտիչ Յ. Մելիքեան
Ռուսուի
 131.
Կարս
 132. Աբրահամ Յ. Այվազեան
Զէյթունայ
 133. Համբարձում Սարգիսեան
Գաղարիս
 134.
Արան
 135
Արզնիկ
 136. Մատթէոս Ամիրսեանեան
Եօզրատ
 137. Լ. Չեմբրեթ Պալեօղեան
Մարարիս
 138. Գ. Երզնիկ Վարդանեան
Իզմիր
 139.
Երզնիկ
 140

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Քնտրութիւն Ազգային Վարչութեան Փաշաբակի Ժողովոյ
 Բ. Խճիկի Ազգային դատարարութեան. — Երկրորդ ընտրութեան տեղեկագրոյ դատարարութեան դիւանի :

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ժամն 7ը բաւորը անցած՝ տոնանը բացուեցաւ ի ներկայութեան 63 երեսօխոսանաց, որոց վերջին թիւն յանգեցաւ 75 ի :

Քննակարգի և ներկայ բացման Բ. Նստի Ատենագրութեան

Ատենագրութեան Կիւմիլի ի գիտողութիւնն հըրուիրեց երեսօխոսաններն Բ. Նստի տոննագրութեան վրայ :

ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — 43 երես Բ. Էջ. խօսքս գրուած չէ, որ պիտի ըլլայ. « այն պիտի իրողութեաններ երեսն պիտի հանեմ, որոնցմով Ժողովոյդ կարծիքը պիտի լուսաւորի » :
 Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — 35 երես Ա. Էջ. խօսքիս այն մասը՝ որ կսկսի ամիկը զատ բաւե

լով, սխալ է. ևս նոյն միջոցին Սահմանագրութեան 65րդ յօդուածը կարդալով ըսի թէ այս յօդուածին զօրութեամբ 75 դուրուչ ազգային տարբ տալու կարողութիւն ունեցողներէ զատ, նաև տնձնական արժանիք ունեցողներն ալ թէև կարողութիւն չունենան 75 դուրուչ տարբ տալու, երեսօխոսանական ընտրութեան պիտի կրնան մասնակցիլ :

Ուրիշ գիտողութիւն ընող չըլլալով, Բ. Նստի տոննագրութեանը բուէի դրուեցաւ և միւս անցնութեամբ ԸՆԴՈՒՆՈՒՆԵՑԱԻ Ժողովին :

2.

Նաևակ Ատենագրութեան վաշտի

Ատենագրութեան Կիւմիլի յայտնելով թէ Ատենագրութեան վաշտն իւր բացակայութեան պատճառաւ նամակ մը դրիւած է՝ Ժողովին հաղորդելու խնդրանք, կարդացնել տուաւ զայն որ է :

Վսեմաշուք Ատենապետ Էֆէնտի

Աղգային Ժողովոյ

Առ ժամանակեաց սրտածնով մ'Արտուր Զանապարհորդեալ համար այսօր կը մեկնիմ Արտուրեան արտուրեան ժողովին ներկայ գտնուելու անկարելի ըլլալն յայտնելով, կը խնդրեմ միանգամայն որ չորս ընէր ներկայ յիստական ժողովին՝ հետեւեալ մէկ քանի բացատրութիւնները, զորս բերանայի պիտի յայտնէի ժողովին, եթէ բացակայ չըլլայի, և զոր կարեւոր կը դատեմ ժողովին մէջէն թիւրիմացութիւնը բանալու համար:

Ա. Անցեալ նիստին ես սխալ չը մեկնեցի Արտուրեան Պատրիարքի խօսքերը, և տուած պատասխան հակասականը ոգով Նորին Արտուրեան թշնամանք ընելու նպատակ չ'ունէր: Արտուրեան Պատրիարքը՝ թէ՛ և Վարդապետ՝ և յեկեղեցւոյ, սակայն իբր Աղգին սրտածնական գրոխ առ աղգային Արեւմտական ժողովն խօսեցաւ անշուշտ 'ի շահ՝ Աղգին մեր գործոց ուղղութիւն մը տալու բարի դիտարկութեամբ, և ոչ թէ իր անձին փառապաշտութեան ազդեցութենէն բերեալ ինչպէս մեր պատուարժան ընկերն Աղաբէկեան Էֆէնտի: Կրօնական իմ մեկնելու ետքը: Հետեւաբար իմ պարտքս էր Աղգային ժողովին սահմանադրական իրաւունքն և արժանապատուութիւնը պաշտպանել, և զայս պարտք կատարելի իբր Ատենապետ և ոչ իբր երեսփոխան՝ 'ի դիւանէ պատասխանելով, պատասխան սրտ ամեն մէկ բանին պատասխանատուութիւնը՝ ինչպէս որ արձանագրուած գտայ դիւանապետին խմբագրած Ատենապետութեան մէջ, յանձն կ'առնուի:

Բ. Ես անցեալ նիստին վերջը ժողովին չը մեկնեցայ ներդրութեամբ կամ վշտանալով, ինչպէս որ դարձեալ պատուարժան բարեկամս Աղաբէկեան Էֆ. ըսեր է, զարմանք յայտնելով որ ինչպէս կարելի է Սահմանադրապաշտ ըլլալ, միանգամայն և սցաղէս մեղանշել Սահմանադրական ժողովի մը պատկաւանաց դէմ: Ամեն մարդ զիտէ որ այս միջոցիս կղզին կը բնակիմ, և վերջին շոգենալ ժամը տասն և մէկին քա-

տորդ մնացած կը մեկնի Պօլսն, ուստի պարտաւորեալ էի ժամը տասնին՝ որ արդէն նստին վերջնալուսն կամանական սրտածնութեամբ է, մեկնելի Քաւքարեան օրովս զի ժամանակին հասնելի կարողանայի կամարջին Ղալաթիոյ զլախը ուրիշ կը մեկնի շոգենալ. և ես սցաղէս բրի ոչ միայն Սահմանադրապաշտ ըլլալուս փորձեր ցոյց տալով, այլ և բացարձակ յայտնելով որ Պատրիարք ալ կը յարգեմ և կը սաղաթեմ եթէ Սահմանադրական մնայ ինչպէս որ էրն 'ի սկզբանէ:

Գ. Ես Քաղարական ժողովոյ հրաժարագիրը՝ իբր սրտածնաբանեալ իրաւասութեան դիւանին չը զրկեցի 'ի բնութիւն և 'ի խաղարկութիւն պատճառաց, զի ժողովն հրաժարագրին ընթերցումէն և Քաղարական ժողովոյ յատենի անդ տուած բացատրութեան հետեւցանելով, զնա պարզ հրաժարական վճուեց: Բայց ըստ որում նոյն օրը անմիջապէս նախաձեռնա առաջարկող եղաւ որպէս զի խնդիրն անվճարութիւն բայց ժողովն չ'ընդունելով 15 օր յետո՞ւն օրակարգն անցունելով խնդիրը, ըսել է որ խնայողութիւն և վիճարանիլ կամք ըրաւ ուստի իմ պարտքս էր հրաժարագիրը զրկել ձեռնհաս դիւանին, որ է դարձեալ իրաւասութեան դիւանը, չէ թէ սրտածնութեան օրոնէլու, այլ պարզապէս նախադրեալ և մեզ տեղեկագրելու համար թէ «Սոյն հրաժարականն ընդունիլ՝ պէտք է թէ ոչ՝ մերժեալ» որպէս զի վիճարանութեան հիմ մ'ունենանք: Ես այս պարտքայն յայտնեցի ժողովին վերջին նստին մէջ, և Գիւանի տեղեկագիրը կարգացուցէն վերջը երկիցս և երկուս հրաւեր կարգայի Արեւմտականաց՝ վիճարանութեան սկսելու, բայց ոչ որ կամեցաւ խօսք առնուլ, և ոչ խի Արաւատութեան դիւանին զրկուելուն վրայ դիտողութիւն ընող եղաւ. ուստի հարկ եղաւ խնդրոյն լուծումը գտնելու համար Տեղեկագիրն եզրակացութեան քուէարկութեան դիմել, և այնպէս ըրիմք:

Դ. Ես Արեւմտական ընտրութեան համար Սահմանադրութեան սահմանած 75 զրջի տարեկան տարբը վերցունել ուղղունե-

րէն չեմ, այլ ընդհակառակն՝ քանի որ մեր Օրինադրքին մէջ տրամադրուած է այսպէս, կը փախարիմ որ ճշդիւ գործողութիւն, ինչպէս որ գործողութիւն կամ միշտ: Բայց իբր Արեւմտական չեմ կրնար չբողբել երբ կը տեսնեմ թէ Վարչութիւնը մէկ կողմէն անհոգ կը կենայ Աղգայնութիւն և Վիճակագրութեան հաստատութեանը, որով երեսփոխանական ընտրողաց ճշգրիտ և պաշտօնական ցուցակը կրնայ յերեւան դալ, և միւս կողմէն արգելք կը ըլլայ Աղգային Արեւմտական ընտրութեան, աւարկելով թէ թողբուն մէջ 75 զրջ տարբ տալու կարողութիւն չունեցողներն անոր մասնակցած են: Մի. թէ իրաւունք չ'ը ըսել Վարչութեան որ կամ ցոյց տար քաղաքէն որմէ՞ պէտք է քուէ տանել, և կամ քոյլ տար անոնց գիտցածին յեկայս ըսի ևս ալ: Սակայն կը փախարիմ որ այս գործը կամանաւորութիւն և Աղգային ժողովոյ մէջ միանգամ ընդ միշտ վիճարանութեամբ որոշուի թէ «75 զրջ տարբ պիտի ըլլայ Արեւմտական ընտրող և ընտրելի, թէ 75 զրջ տարեկան տարբ տալու կարողութիւնն ունեցող» որ իրարմէ տարբեր բաներ են. առաջինով Քուէ կը ծախուի. խի երկրորդով Աղգին Արեւմտականներն ճանաչողութեամբ ընտրելու կարող միանգամայն և Աղգին ծախուց մասնակցող անձինք կը զտուին: Այսու և մանաւանդ ընտրողաց պաշտօնական ցուցակի հրատարակութեամբ այս խնդիրը կը լուծուի:

Խնդրելով որ սրտականի ժողովոյ ներումըն ստանաք տուած ձանձրութեանս համար,

17/29 յունիս 1877 Մնամ Ե Մ
Կ. Պօլս Ս. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Կը խնդրեմ որ խօսք տար ինձ, անձիս նկատմամբ գրուածնէրուն պատասխանելու համար:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ինչպէս որ կարգապաշտ նամակէն տեսնուեցաւ, առեւտարեալ փաշան վերջին նստի առեւտարութեան մէջ իբր խօսքերուն վրայօք եղած դիտողութիւնները տեսնելով նկատողութեան ուսեր է վաննք և իբր

բացակայութեան պատճառաւ գրով զրկեր է իբր պատասխանը, զոր անշուշտ անձամբ պիտի տար՝ եթէ ներկայ գտնուէր: Այսմ Աղաբէկեան Էֆէնտի իբր անձին նկատմամբ պատասխանել կուզէ. եթէ ժողովը կը հո՞՞՞՞՞ վիճարանութիւն բանալ, կրնամ խօսք տալ ուղղուներուն: Ուրեմն նախ կը հարցնեմ ժողովին թէ վիճարանութիւն կընդունի՞:

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Քանի որ նամակին տէրը ներկայ չէ, անպատշաճ է ըստ իմ այսօր վիճարանութիւն բանալ:

ՄԷՐԵՏՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Ոչ միայն անոր համար որ առեւտարեալ փաշան ներկայ չէ, վիճարանութիւն չենք կրնար բանալ, այլ և վերջի նստին առեւտարութիւնն ալ դեռ տարբերեալ չունինք ի ձեռնին. փաշան անոր ձեռագիրը կարգացեր և ըստ այնմ պատասխան գրեր զըրկեր է. մեր հիմ մը չունինք ձեռքերինս՝ որ ըստ այնմ կարենանք վիճարանիլ, ուստի պէտք է սրտաւել նոյն առեւտարութեան հրատարակման:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. -- Ուրեմն Մէրեթ-գուլի Էֆէնտին ալ կը միտնայ Քախարանական Էֆէնտիին հետ՝ յաւելցնելով թէ ոչ միայն առեւտարեալ փաշային բացակայ գտնուելուն, այլ և վերջի նստին առեւտարութեան սրտաւատ չըլլալուն համար պէտք է այսօր վիճարանութիւն բանալ:

ՔԱՋԱՋԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Երկու առաջարկութիւն եղաւ, երկուքն ալ իրարմէ տարբեր են. Մէրեթ-Գուլի Էֆէնտին կըսէ թէ առեւտարութիւնը հրատարակուելէ ետե վիճարանութիւն ըլլայ, ևս ալ կերկրորդեմ զայս, յաւելով որ առեւտարեալ փաշայի այս նամակն ալ հրատարակուի, Օրակարգն անցնի և յետոյ վիճարանութիւն ըլլայ:

ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Ես ալ թէ և կը համաձայնիմ ինձմէ առաջ խօսող Էֆէնտինէրուն կարծեացը, բայց մէկ դիտողութեամբ մը. ևս կը կարծեմ որ երկու կէտ կոյ առեւտարեալ

ժառանգի նամակին մէջ . մէկն այն է որ նախորդ նամակն իր և Սրբազան Պատրիարք Հօր մէջ և զամ խօսակցութեան վրայօր տեղի գտած թիւր խնայութիւնը մեկնելու համար բացատրութիւն կուտայ . այս կէտը վիճարանութեան չի արտօնուի : Իսկ երկրորդ կէտ մ'ալ կոչ , այն է՝ Սահմանադրութեան մէջ ընտրողական իրաւանց հիմ գրուած 75 դրուչի արոց խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծուի կըսէ . այս կէտն ալ նախարհնութեան համար պէտք է յղել նախ անկ եղած զխօսմին և յետոյ վիճարանութեան ենթարկել :

ՄԱՐԻՒՊՈՒՆԵՆ Մ. ԷՖ. — Էս կը կարծեմ թէ քանի որ ատենապետ ժողովն բացակայ պիտի մնայ ժամանակի մը համար , այս խնդիրն և ոչ իսկ Պրակարգը կրնայ անցնիլ . ուստի Բանաձեւեան Էֆէնտի ձայնակցելով կատաճար կեմ որ վիճարանութիւնը մնայ մինչև ատենապետ ժողովն ներկայ գտնուի . սա այժմ գոչ բլլալու է ժողովին նամակն ատենապետութեան մէջ անցունելով :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Շատ աղէկ , Ժողովը կը տեսնէ որ այդ ատաճարիութեանց ատենն ալ քիչ շատ գանազան պատճառներով միևնոյն եղբակցութեան կը յանդին , որ է վիճարանութեան օրաձգիլը : Միայն Աղարկեան Էֆէնտիին զարմ' անձնական նկատմամբ խօսք ուզեց , կը հրախրեմ իւր բացատրութիւնը առաւ :

ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ատենապետ ժողովն իւր բացակայութեան միջոցին իմ ըրած խօսքերս խնայեր է ատենապետութեան հրատարակութենէն առաջ , և այսօր արտաստանը գրեր պիկեր է . եթէ ինք իրր երեսօխտան իրաւունք ունէր ատենապետութիւնը տարուելէն առաջ տեսնել և կարդալ , ևս ալ մի և նոյն իրաւունքով կրնամ ուղել ատենապետութեան թղթերը՝ յաջորդ նամակն արտաստան տարու համար . բայց ևս կը յարգեմ օրէնքը և ինչպէս ուրիշներն առաջարկեցին՝ այսօր այդ մասին չեմ խօսիր , այլ կսպասեմ մինչև ատենապետութիւնը հրատարակուի : Միայն կուզիլ հասկընալ թէ ինչպէ՞ք երեսօխտաններ իրաւունք չունին արդեօք և ատենա

պետ ժողովն և եթ ունի իրաւունք ատենապետութիւնը չհրատարակուած կարդալ և անմիջապէս անոր մէջ եղած խօսքերուն դէմ արտաստանել :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վերջի նամակն ատենապետութեան ձեռագիրը տեսնելու համար զրուցեալ եր ատենապետ ժողովին , իրր ատենապետ իրաւունք ունէր զայն տարուելէ առաջ տեսնելու . իսկ երեսօխտանները չկին կրնար տեսնել յառաջ քան զտարագրութիւն :

Տ. ՄԱՏՔԷՆՍ ԵՊՍ. — Ձեր 'դիտողութեան վրայ , ատենապետ Էֆէնտի , սա ալ հարկ կը համարիմ յաւերցնել որ ատենապետ ժողովն ըստ սրում այսօր կը մեկնի Պօլսն , այս պատճառաւ զրած է այդ նամակն . եթէ ներկայ ըլլար՝ բերանապի պիտի ըսէր ինչ որ զրած է և հարկ չպիտի մնար նամակ գրելու . ըսել կուզեմ թէ նամակաւ արտաստանած ըլլալը պատկառութիւն մը չէ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Արդէն իւր նամակն ալ այդ արտագան կը յիշեցանէ . կը գոցենք ուրեմն այս միջոցէս և կանցնինք ուրիշ խընդրոյ :

Յ.

Վաւերացում երեսօխտանական ընտրութեանց

Ատենապետ Էֆէնտի Ժողովին ներկայացուց Պաշտատու և Իզմիրի վիճակաց կողմէ ընտրուած երկու երեսօխտանաց ընտրական տեղեկագրերը , որք ընտրելոց յանձնառութեան զրեբուն հետ զխանին մատուցուած էին Պատրիարքարանի ծանօթագրովը :

Նախ Պաշտատու ընտրական տեղեկագիրը , ընտրելոց յանձնառութեան նամակը և Պատրիարքարանի ծանօթագիրը հետզհետէ կարդացուեցան , որք են՝

- Վաւերացուց Ատենապետ ժողովն
- Աղգային Ժողովն
- Աղգային Ժողովն սրահած Իզմիրու և

Պաշտատու վիճակաց Պաւառական երեսօխտանաց ընտրութեան համար պէտք եղած գործողութիւնը կատարուած և տեղեկագրերը հասած բլլալով , Պատրիարքարանն քննեց ընտրելոց սահմանադրական հանգանակը և սահմանադրութեան համեմատ դատու :

Ըստ այսմ Իզմիրին երեսօխտան ընտրուած է՝
 Պատրի Էֆէնտի Պատրեան
 և Պաշտատէն երեսօխտան ընտրուած է՝
 Մեքրօն Էֆէնտի Իսկէնտէրեան
 Ուստի վերոյիշեալ ընտրութեանց տեղեկագրաց հետ՝ ընտրելոց յանձնառութեան վերաբերեալ նամակներն ալ ներկայ ծանօթագրով մատուցանելով Աղգային Ժողովոյ 'ի պարտապաշտած տնօրէնութիւն ,

17 Յունիս 1877 Մնամք աղօթարար
 Ի Պարբերի Հայոց Պարբին. Փօխանորդ
 Կ. Պօլիս Ե. Բ. ՄԿԻՆԱՆ

Ամենապատիւ Ս. Հայր , սրտօխաւելի Նախադահ Աղգ. Կեղրոնական Վարչութեան

Ձեր Բարձր Սրբազնութեան և Մարտի թուականաւ առ իս ուղղեալ գրութիւնը ստանալու պատիւն ունեցայ , որով կը հրախրէք զմեզ Պաշտատու սրահած երեսօխտանին տեղնոր երեսօխտանի մը ընտրութիւնը փութացնել մինչև յառաջիկայ Մայիս ամիսը , յորում Սահմանադրութեան համաձայն Աղգային Ժողովոյ նոր չրջանը կսկսի : Ձեր Սրբազնութեան բարձր հրախրանաց համեմատ տեղոյս Աղգ. Ժողովոյ միջոցաւ կատարուեցաւ նոր ընտրութիւնը (քանզի ինչպէս յայտնի է Ձեր Սրբազնութեան գաւառական ժողով չունինք) և կրկին երեսօխտան ընտրուեցաւ նախկին երեսօխտան Մեքրօն Էֆ. Իսկէնտերեան . յիշեալ էֆ. բնիկ այս տեղացի լինելով՝ և հետեաքար թէ ժողովոյս ծանօթ և սիրելի անձ մ'է , և թէ երեսօխտանի պէտք եղած հանգամանքներն ունելով ուրիշ անձանօթ անձ մը ընտրելու հարկը չը տեսներ Պաշտատու Հայն : Ուստի կը բարեհաճիք վաւերել այն օրինաւոր ընտրութիւնը յիշեալ էֆէնտիին , որում առանձին նամակով ծանուցած ենք իւր

ընտրութիւնը :
 Մնամք Ձերդ Բարձր
 Սրբազնութեան միշտ աղօթարար
 20 Ապրիլ 1877 ՄԱՂԱՔԻԱ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
 Պաշտատ Ս. Առջնորդ Պաշտատու

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր

Մայիս 19 թուականաւ սրտօխարական հրամանագիր մը ընդունելու պատիւը ունեցայ . որով Ձեր բարձր Սրբազնութիւնը կը բարեհաճի ինձ հաղորդել պաշտատարանակ Հայոց կողմանէ Աղգային երեսօխտանական ժողովոյ անդամակցութեան կոչուիլ և միանգամայն զիս հրաւիրել այս ընտրութեան մասին արտաստանաւ տուլ :

Կը փութամ՝ յայտնել ըստ բողձանաց ձեր Բարձր Սրբազնութեան որ կը նշանակի Պաշտատուց ներկայացուցիչը բլլալու պաշտօնը : Ընտրութիւնը անցեալ տարուինէ զիս Աղգային երեսօխտանութեան կոչած տեսն չեմ գիտեր ինչ պատճառաւ երկրորդ ընտրութեան մը կարօտութիւն տեսնուելով Պաշտատ ըստ այնմ հրահանգ խրիւած էր . հայրենակցացս քուէնէրը զիս վերատին օրատուելով , զրաբանցս հասկաւ երջանիկ պիտի համարիմ զիս եթէ կարենամ այս ինձ յայտնուած վտահաճութեան վտարիչն Աղգային յառաջադիմութեան գործին մէջ , որոյ Ձեր Սրբազնութիւնը կը նախադահ խիստ արժանապէս , իմ նուազ ծառայութիւններս մատուցանել :

Պատիւ ունիմ ըլլալու Ձեր Ամենապատիւ Բարձր Սրբազնութեան

Խոնարհ և անձնուէր ծառայ
 Բատը-Բէյ ՄԵԼՔՈՆ ԻՍԿԷՆՏԷՐ
 1 Յունիս 1877

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Պաշտատու ընտրական տեղեկագրէն կը տեսուի որ հոն սահմանադրապէս Պաւառական ժողով հաստատուած չըլլալուն՝ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց համաձայն կատարուած չէ այս ընտրութիւնը , թէ և մէկ կողմէ տեղեկագիրն օրինական թերութիւն ունի , բայց միւս կողմէ ընտրեալն՝ որ

է Մեղրոն կ'իջնորի Խոկէնտէրեան, իւր յանձնատու թիւերը դրով կը հաստատէ և պատրիարքարանն ալ անոր ընտրելութեան հանգամանայ օրինաւոր ըլլալը կը ծանուցանէ: Ուստի ժողովին կը մնայ՝ այս մասին իւր կարծիքը յայտնել:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Խոկէնտէրեան կ'իջնորի իւր յանձնատուութեան նամակին մէջ կը յայտնէ թէ արդէն տարի մը առաջ անգամ մը ընտրուած է եղեր, բայց Վարչութիւնն իւր յայտագրին մէջ այս մասին բան մը չըսեր. արդեօր պէտք չէ՞ հարցունել ու՞մ որ անի է թէ ինչ պատճառաւ այս ընտրութիւնն այսքան յետաձգուած է:

ՔԱՓԱԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Թէ և Խոկէնտէրեան կ'իջնորի ամենուս յարգանայ արժանի անձ մ'է, սակայն քանի որ սահմանադրապէս ընտրուած չէ, չենք կրնար ընդունիլ:

ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Պաշտատու տեղեկագիրը Գաւառական ժողով չունինք կըսէ, անցեալ տարուան տեղեկագիրն ի՞նչպէս է, արդեօր այն ատեն Գաւառական ժողով ունին եղեր և հիմա չունին, և թէ ինչպէ՞ս առանց սահմանադրական ժողովի կազմութեան հրահանգ երթալու՝ երեսօտիանի ընտրութեան հրահանգ զրկուեր է: Կարծեմ թէ այս կէտերն ալ պէտք է հարցնել և ստուգել Սրբազան Պատրիարքին կամ փոխանորդին:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Մեղրոն կ'իջնորի անցեալ տարուան ընտրութեան ետ մնացած ըլլալու մասին տեղեկութիւն ուղարկեցաւ. այս մասին իմ գիտցածս կուզեմ յայտնել. ստացէ՛ք որ անցեալ տարի Մեղրոն կ'իջնորի երեսօտիան ընտրուած ըլլալուն համար տեղեկագիր մը եկած էր ի Պատրիարքարան, բայց այս տեղեկագիրն օրինական թերութիւններ աւնենալով՝ ուղղութեան վերածելու համար ետ դարձուած էր. թէ և մանրամասն օրարագները չեմ յիշեր, բայց սա՛ կը յիշեմ որ օրինական թերութիւններ կային և այս պատճառաւ տեղեկագիրն ետ դարձուցնել հարկ եղած էր, ուստի և այս կերպով նորէն ընտրութիւն կատարուեր է:

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ես ալ կը ձայնակցեմ Օղտէն կ'իջնորի և կը խնդրեմ որ պատրիարքարանէն տեղեկութիւն ուղարկուի թէ ինչո՞ւ Սահմանադրութեան գործադրութեան հրահանգ չզրկուած՝ երեսօտիանի ընտրութեան հրահանգ զրկուած է ի Պաշտատու:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ուրեմն էթէ ժողովը կը համաձայնի, հարցնենք փոխանորդ հօր՝ որ ներկայ է, էթէ կրնայ՝ հիմա տեղեկութիւն տայ այդ կէտերուն վրայ, և էթէ ոչ՝ յղենք խնդիրը պէտք եղած տեղեկութիւններն աւանելու համար:

ՊԱՌՆԱՍԵԱՆ Պ. ԷՖ. — Կարծեմ թէ այս խնդրոյն վրայ երկարօրէն վիճարանելու հարկ չկայ. պէտք է քուէի դնել որ էթէ ժողովը ընդունի՞ վաւերացնէ՞ եղած ընտրութիւնը, և էթէ ոչ՝ յղէ ի պատրիարքարան տեղեկութիւն աւանելու համար:

ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Պաշտօնակիցներէս ամենք կաւարկեն թէ ըստ սրբա՛մ Սահմանադրութիւնը գործադրուած չէ Պաշտատու մէջ, ուստի և պէտք չէ անոր երեսօտիանի ընտրութիւնը վաւերացնել: Կ'իջնորինք, զաւանները Պօքոյ վրայ մի չափէք, միթէ նոյն խի Պօքոյ մէջ չկա՞ն թերութիւններ, որոյ երբեմն աչք կը խփենք, զիտե՞ք արդեօր թէ ի՞նչ պատճառաւ Պաշտատու վիճակը Գաւառական ժողով չէ ունեցեր. քանի՞ հողի կը կարծէք որ ունենայ այդ վիճակը Գաւառական ժողով մը կազմելու համար. Սոսնորդ մը և երեք չորս անձ հողի կրնայ բաղկացնել այդ ժողովը: Կազմուեմ, մի այդչափ խճրէք զաւաններէն և կամ տեղեկագիրն այնպիսի թերութեանց համար, որք հոս Պօքոյ մէջ ալ յաճախ տեղի կուենան:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Պաշտատու մէջ ալ ուրիշ վիճակոյ նման խկզրանէ ի վեր Սահմանադրութիւն գործադրուած ըլլալը կամ չըլլալը չեմ գիտեր. սա՛ դիտեմ որ Պաշտատու իրր առաջնորդական վիճակ նկատուելու դրութիւնն ընդունուած է ի վաղուց անտի: Մեր Վարչութեան օրով՝ երբ սահմանադրութեան գործա-

դրութեան համար հրահանգներ զրկուեցան ամեն տեղ: Պաշտատու մասին խնդիր ծագեցաւ, ուրոյ վրայ հակիրճ բացատրութիւն մը կուզեմ տալ. այն ատեն Պաշտատ առաջարկելով թէ Թաղական խորհուրդ մը միայն իրեն կը բուէ, և վիճակ մը կազմելու չափ ոչ ժողովուրդ ունի և ոչ թեմ, ինչպէս որ իր դրկած վիճակագիրն ալ կը ցուցնէր, իրաւացի թուելով՝ ընդունուեցաւ առաջարկութիւնը և Թաղական խորհուրդը վաւերացաւ իրր և գաւառը ներկայացնող մարմին մը: Սրդեօր այն ատենէն ի վեր այսպէ՞ս կը շարունակուի: Ս, յս անգամ Մաղարիա վարչապետ տեղեկագիրին մէջ իրր և առաջնորդ կըստարագրէ. ըսել է թէ առաջնորդ ընտրելու չափ կարող մարմին մը ըլլալու է հոն: Ո՞րտէ, վերջերս ժանտախտ ալ երևան եղած էր այն կողմերը, որոյ պատճառաւ թերևս ցըրուած է ժողովուրդն:

ԱՂԱՐԷԿԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Փախաղեան է՝ ֆիլնտի տուած տեղեկութիւնները շատ ճիշդ են:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Եթէ ժողովը բաւական կը համարի եղած զխտութիւնները և չուզէր այլ ևս շարունակել, Պաշտատու տեղեկագիրը քուէի պիտի դնեմ:

ԶԱՅՆԵՐ — Բաւական է:

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Փախաղեան է՝ ֆիլնտի տուած բացատրութեանց վրայ խօսքս ետ կառնում:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Լաւ ուրեմն, զխտութիւնները վերջացած նկատելով՝ քուէի պիտի դնեմ Պաշտատու ընտրական տեղեկագիրը. երկու կարծիք կայ այս մասին, մէկն այն է որ տեղեկագիրն իւր բոլոր թերութիւններով հանդերձ ընդունուի, միւսն է նախաբնութեան յղուի. այս երկուքէն ո՞րը պիտի ընդունիր:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Տեղեկագիրը թերի է մի ըսէք, այլ իւր կարծեցեալ թերութիւններով հանդերձ ընդունելի՞ է թէ ոչ, քուէի դրե՛ք:

Ստենագրաւ կ'իջնորի քուէի դրաւ Պաշտատու տեղեկագիրը փորձով և հակափորձով:

Ժողովը մէկ քուէի դէմ միաձայնութեամբ ընդունեց զայն, և հետևապէս երեսօտիանն ՀՌԶԱԿՈՒՆՑԱՒ:

Մեղրոն կ'իջնորի Խոկէնտէրեան:

Ի վերջոյ՝ Իշխիլը ընտրական տեղեկագիրը և ընտրելոյն յանձնառական նամակը կարգացուցան, որք են՝

Ս. մենագատիւ Սրբազան Հայր

Կեղր. Ընդհ. ժողովոյը գաւառիս կազմէ անդամակից լինելու երեսօտիանի մը ընտրութեան համար գաւառիս Ընդհ. ժողովը ամսոյս 8ին յԱռաջնորդարան գումարուելով՝ մեծամասնութեամբ բացուած օրինաւոր ատենի մէջ գաղտնի քուէարկութեամբ ձեւարկեց յընտրութիւն, որոյ արդիւնքն կը տեղեկագրեմք Ձերդ Սրբազնութեան:

Քուէարկու երեսօտիանը թուով քսան և չորս, տասն և վեց քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցաւ Կեղրանիդ՝ Զմիւռնիոյ երեսօտիան, Մայրաքաղաքը բնակող Զմիւռնացի Մեծաթախու Պապի կ'իջնորի Պապօեան:

Գաւառ. Ընդհ. ժողովոյս ընտրութեան այն տեղեկագիրն հաղորդելով Ձեզ ՚ի վաւերացումն,

Մնամք Ս. մենագատիւ Սրբազնութեան Ձեր 11 Յունիս 1877 Խոնարհ ծառայք

Առաջնորդ Զմիւռնիոյ և Նախադահ Գաւառ. Ընդհ. ժողովոյ Զմիւռնիոյ Մ. Վ. ՄՈՒՐԱՅԵԱՆՑ

Պիւան Գաւառ. Ընդհանուր Ժող. Զմիւռնիոյ

Ստենագրաւ Ստենագրիք
Ե. ԵՍԱԵԱՆ Կ. Ա. ԷՔԻՋԵԱՆ

Ս. մենագատիւ Սրբազան Հայր

Նախադահ Աղդ. երեսօտիանական ժողովոյ

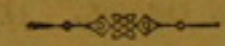
Ձեր բարձր Սրբազնութիւնը Յունիս 14 թուականով կը բարեհաճի ծանուցանելու Զմիւռն

նոյ վիճակին Պատ. երեսփոխան ընտրուած ըլլալս, և ըստ կանոնադրութեան ժողովոյն մեր յանձնառութիւնը դրով հարկ ըլլալուն ներկայիս կը ծանուցանեմ, այս ընտրութիւնը թէպէտ և անարժանապէս այլ իմ հայրենակցոցս և Ա. զին ծառայելու փոխարեւոյն այն պաշտօնը յանձնուու ըլլալ :

Որով մնամ ձերուդ բարձր Սրբաշնութեան 16 Յունիս 1877 Առնաթոյն ծառայ Ի. Կ. Պօլիս Պ. ՊԱՊՕԵԱՆ

Յիշեալ տեղեկագիրն առանց դիտողութեան քուէի դրուելով, ԸՆԴՈՒՆՈՒՆՅԱԼ Ժողովն, և հետեւապէս երեսփոխան ՀՈՉԱԿՈՒՆՅԱԼ :

Պատի Էֆէնտի Պատրեան



ՕՐՍԱՍՐԳ

Քնտրութիւն Քաղ. Ժողովոյ Ազգ. վարչութեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ժողովը կը յիշէ որ անցեալ նախն մէջ Քաղ. ժողովոյ հրամարականն ընդունուելէ ետե պաշտօն տրուեցաւ Մայր զիւանին, որպէս զի տաճարեւանոց զիւանը զու մար է՝ ըստ կանոնի զեղջելի ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստելու համար Սոյն որոշման համեմատ անցեալ ուրբաթ օր տաճարեւանոց զիւանը զու մարտեւոյ ի Պատրիարքարան, իւր պաշտօնը կատարեց, և ահաւասիկ այսօր իւր տեղեկագիրը կը բերէ, որ հիմա պիտի կարգացուի :

Յիշեալ տեղեկագիրը կարգացուեցաւ որ է՝

Տեղեկագիր

Ա. Ա. Ղազարի ժողովն

Ազգային պատկառելի Ժողովք իւր վերջին նախն մէջ Կեդրոնական վարչութեան Քաղ. ժողովոյ հրամարականն ընդունելով՝ ըստ կանոնական տրամադրութեան՝ տաճարեւանոց զիւանին յանձնարարած էր յաջորդին ընտրութեա-

նը զեղջելի ցանկը պատրաստել. հետեւորոր տաճարեւանոց զիւանը զու մարտեւոցաւ Յունիս 10ին յԱզգային Պատրիարքարան այս պաշտօնը կատարելու համար ընդ նախագահութեամբ Մայր զիւանի Բ. Առնաթոյն Նորեան Էֆէնտի, ըստ որում Ա. տաճարեւան Վահ. Առնաթոյն բաշան բացակայ էր օրինաւոր պատճառաւ, նոյնպէս բացակայ էին յարարելութեան և համարակարգութեան տաճարեւանները :

Համագումար զիւանն՝ ինչպէս կանոնադրութիւնը կը տրամադրէր, (Յօդ. 47 Գ.) փաթոց նախ և առաջ Առնաթոյնի Ա. Պատրիարք հօր կարծիքն առնուլ պատրաստելի ցանկին վերայ. Նորին Սրբաշնութեան յայտարարեց ի պատասխանի թէ՛ ինքը կը կամի որ այդ ցանկին մէջ հրամարեալ Քաղարական ժողովոյ անդամաց անունները խմբովին զանուին :

Առնաթոյնոց զիւանը ենթադրելով թէ Սրբաշն հօր այս փախարը նպատակ ունէր յարգանաց հաւատարմ Բարտաղայտել առ հրամարեալ Քաղարական ժողովն, հաւատարմ մը որուն համագումար զիւանս իսկ սիրով կուզէր ձայնակցիլ, պատասխանեց թէ՛ այս նպատակին հասնելու համար բուսական էր Նորին Բարձր Սրբաշնութեան փախարը տեղեկագրովս հաղորդել պատկառելի Ժողովոյդ, և ըստ այսմ անսխալապէս ուղեց զեղջելի ցանկին պատրաստութեանը ձեռնարկել :

Ստիպոյն երբ Առնաթոյնի Սրբաշն Պատրիարք Հայրը կրկնեց իւր առաջարկութիւնը, համագումար զիւանս պարտք համարեցաւ յիշեցունել Նորին բարձր Սրբաշնութեան թէ՛ հրամարեալ Քաղարական ժողովն իւր հրամարականը մատուցած ժամանակ զայն անդառնալի հրատարակած էր, և այս հրամարականն այս կերպով ընդունուելով ի պատկառելի ժողովոյդ աւարտեալ իրողութիւն մը զաւանդին վերջը, առ զի չը կար զայն զարձեւել ի պաշտօն հրաւիրելու փորձ փորձել. իսկ այս փորձն անոր ամբողջութեանը վրայ տարածել առելի ևս անտեղի պիտի թուէր քանի որ յիշեալ ժողովն անդամոցը ոմանց ի սկզբանէ հրամարումբը ի վաղուց անսխալ կորուսած էր իւր ամբողջութիւնը : Սխան-

զամայն զիւանս զիւանը կուտար որ եթէ այս առաջարկութեանը համեմատ հրամարեալ Քաղարական ժողովը խմբովին ընտրութեան քուէառքին առջև ներկայացուէր՝ ընտրութեանց արդիւնքը կրնար զուցէ տեղի տալ անձնականութեան վերաբերումներու, որոցմէ զզու շանալ հարկ էր :

Ստիպոյն Առնաթոյնի Սրբաշն Պատրիարք Հայրն անսխալապէս պահելով իւր առաջարկութիւնը, աւելցուց թէ՛ պատկառելի ժողովոյդ կողմանէ վերջին նիստին մէջ առ ինքն յղուած պատգամաւորութիւնն իսկ յայտարարած էր իրեն թէ՛ «հրամարեալ Քաղարական ժողովոյ անդամք վերջնականի կրնան ըլլալ, ու ես այսպէս ետ առի իմ հրամարականս, ուստի՝ ըստ, եթէ տաճարեւանոց զիւանը այս պայմանը չընդունի՝ ես ալ իմ հրամարականիս վրայ պիտի սնդեմ և Նորին Սրբաշնութեան աւելցուց թէ՛ իւր կամբը հրամարեալ Քաղարական ժողովոյ անդամոց ամբողջապէս ցանկին մէջ անցնելուն վրայ կը կայանայ. իսկ ընտրութեան մասին՝ պատկառելի ժողովոյդ ընտրելիները, որոնք որ ըլլան, ընդունելի ըլլալով իրեն համար՝ իւր հրամարականի խնդիրը չը պիտի նորոգի :

Ահաւասիկ այն խորհրդածութիւններն ու պարագաներն էին որ համագումար զիւանին առջև կը ներկայանային պատրաստուելիք զեղջելի ցանկին առթիւ. զայս ամենայն զիւանս առանձնանալով ի նկատողութիւն առաւ լուրջ մտածութեամբ և որոշեց մեծագոյն մասամբ Առնաթոյնի Ա. Պատրիարք հօր այս առաջարկութիւնը ընդունել :

Այնուհետև պատրաստուեցաւ միւս 14 ընտրելեաց ցանկը հաւանութեամբ Առնաթոյնի Ա. Պատրիարք հօր, և ահա այն ցուցակն է որ հրամարեալ Քաղարական ժողովոյ անդամոց անուանց հետ կը ներկայանայ Ազգ. Ժողովոյդ :

Ներկայ պարագայից ծանրութիւնը և ազգային կենսական շահուց խնամբը բուսական են ի բացատրութիւն տաճարեւանոց զիւանին այս որոշմանը :

Կ. Պօլիս 17 Յունիս 1877

Բ. Առնաթոյն տղային ժողովոյ և Առնաթոյն զատարարութեան զիւանի ՆՈՒՐԵԱՆ

Առնաթոյն ձեռնհասութեան զիւանին ԽՈՐԷՆ ԱՐԲ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ ՊԷՑ

Առնաթոյն նախաձեռնութեան զիւանին ԳԷՈՐԳ ՍՔԻՄԱՐԱՃԵԱՆ

Առնաթոյն Կալուածոց զիւանի ԲԱՐՍԵՂ ՀԱԼԱՃԵԱՆ

Պատանակ երկու զատ ցանկերու՝ մէկ ցանկ մը շինուելու առաջարկութեամբ հանդերձ կըստարագրեմ Կ. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

ԽՅԱՍՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Ինչ զիտողութիւն է այն՝ որով հանդերձ Խմբութեան Էֆէնտի ստորագրած է տեղեկագիրը :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Բացատրեմ. Առնաթոյնոց զիւանին մէջ խնդիր ծագեցաւ. մէկ մասն՝ որուն հետ կը գտնուէի նաեւ ես, այնպէս կը մտածէր որ ընտրելեաց ցանկին պարունակած անունները այբուբենի կարգաւ ամենն ալ իրարու տակ շարուն. իսկ մեծամասնութիւնն որոշեց հրամարեալ Քաղ. Ժողովոյ անդամոց անունները զատ ցուցնել :

ԽՅԱՍՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Ըսել է թէ ցանկին վերաբերեալ խնդիր մըն է :

ՇԱՀՊԱՋ Կ. ԷՖ. — Կործեմ թէ տաճարեւանոց զիւանը սխալմունք մը գործած է Քաղ. Ժողովոյ հրամարականին նկատմամբ անգամայն թաղ զործածելով իւր տեղեկագրին մէջ : Այն օրը՝ յորում Քաղ. Ժողովոյ հրամարման խնդիրը յուղուեցաւ այս տաճարին մէջ, ես էլ՝ որ այդ անդամաւոր բուն պատասխանելի իմ անձին համար միայն. ես երկու անգամ խօսեցայ նոյն օրն. առաջին անգամ յանուն Քաղ. Ժողովոյ խմբովին, իսկ երկրորդ անգամն իմ կողմէն միայն խօսեցայ և իմ անձնական զիտողութիւններս ներկայացուցի. իմ ըն-

կերներէս մէկ քանին ալ ճայնակցեցան ինձ թէ և, բայց անդառնալի բառն ամենուն մէկէն վերադարձել կարելի չէ :

ԳԱԶԱԶԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Ետեւորդ Էֆէնտի կըսէ թէ ինք նոյն օրն երկու անգամ խօսած է մին՝ Քաղ. Ժողովոյ կողմէ, և միւսն՝ խոր անձին կողմէ. սխալ է. Ետեւորդ Էֆէնտի նոյն օրն ամենուս բերնէն խօսեցաւ. մեր մէջ կարծեաց տարբերութիւն չկայ մեր հրատարականի մասին. անդառնալի բառն ամենուս ընդունածն ու հաստատածն է. այս մասին նամակ մ'ալ ունինք այսօր զիւանին վրայ, ինչպէս որ սխտի տեսնէք :

ՇԱՀՊԱԶ Կ. ԷՖ. — Ո՛չ. բանն որ խօսողն ես էի, կարծեմ որ առաջին անգամ Քաղ. Ժողովոյ բերնէն խօսեցայ, և երկրորդ անգամ իմ անձնական կարծիքս յայտնեցի. ուրիշ բան է որ ընկերներս սրտիւ կընեն և կընդունին իմ անձնական կարծիքներս. այսու հանդերձ կը կրկնեմ թէ իմ արտասանած անդառնալի բառս կարելի չէ ամենուն վերադարձել :

ԳԱԶԱԶԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Գարձեալ կըսեմ թէ ինչ որ Ետեւորդ Էֆէնտին խօսած է, յանուն Քաղ. Ժողովոյ են : Կարգչեմ, նամակն իս կարգացէք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ի՞նչ նամակ է ըսածնիդ. զիւանին վրայ սղոյսի նամակ չկայ : Նախագահ Սրբազան Հօր կը հարցնեմ թէ սղոյսի նամակ մը արուած է իրեն :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Այո՛ :

Չոյս ըսելով Նորին Սրբազնութիւնը զիւանին յանձնեց յետագայ նամակը՝ որ անմիջապէս կարգացուցաւ :

Ա. մեն. Ս. Պատրիարք Հոյր

Նախագահ Աղգային ժողովոյ

Ստորագրեալքս՝ անդամը հրատարեալ Քաղաքական ժողովոյ, կը տեսնենք որ նոր Քաղաքական

քաղաքական ժողովոյ մ'ընտրութեան համար սրտաբանաւ ընտրելեաց ցանկին մէջ մեր անունն ենք ալ զրուած են :

Մեզ ընծայուած այդ վստահութեան սրտաւոյն համար մեր շնորհակալութեան պարտակոնութիւնը կատարելէ ետեւ, սրտոք կը համարելիք խնդրել Չեր Սրբազնութեանն որ բարեհասկնալ քաղաքականութեանն տուա՞յ յիշեցնել Աղգ. պատկառելի Ժողովոյ թէ՛ մեր հրատարականն անդառնալի է ներկայ շրջանին համար, սրտիս զի ընտրական դործողութեանց առթիւ ապուրդիւն աշխատութեանց տեղի չմնայ :

Մնակք Չերումի Բարձր Սրբազնութեան ամենախոնարհ ծառայք

- Յ. Նորատուկեան
- Տ. Ս. Կրճիկեան
- Յ. Քաղազեան
- Ս. Մազառեան
- Յ. Ս. Գնդարեան
- Յ. Լուսինյան
- Պ. Մարկոսեան
- Պ. Պոյաճեան
- Ս. Սարգսեան
- Կ. Պ. Թանգույ
- Յ. Ֆրէնկեան

1877 Յունիս 15

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Չի՛ ուղեր որ կարգացուեր այդ նամակը. վասն զի ես չընդունեցի այդ գրածնին :

ՆՈՒՍՈՒՑԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Քաղաքական ժողովոյ անդամոց այս կրկնակի հրատարականին վրայ, զոր Սրբազան հայրը կըսէ թէ ես չընդունեցի և անոր համար երևան հանել չուզեցի, ներուի ինձ ըսել թէ որչափ որ Ետեւորդ Էֆէնտի իրրե նախորդ փոխ-Ատենապետ Քաղաքական ժողովոյ կը սնդէ հաստատելու համար թէ ինք ոչ երբէք յանուն իւր սրաշտոնակցաց, այլ մասնաւորապէս իւր հրատարական մասին անդառնալի ըսած է, այսու ամենայնիւ մեր ըմբռնումն այն էր թէ ամենուն կողմէ կը խօսէր. այժմ իւր սրաշտոնակցից ալ իրենց հրատարական անդառնալի ըլլալը զբաւորապէս կը հաստատեն, և Սրբազան Հօր ու Ատենապետաց զիւանին կողմէ իրենց ընծայուած վստահութեան սրտաւոյն համար շնորհակալութիւն յայտնելով կը քաջութիւն սրաշտոնէ. բանի որ այսպէս կը կրկնեն թէ իւր

րենց հրատարականն անդառնալի է, և կը սղընդեն որ նորէն չընտրուին այս շրջանին համար, կարծեմ թէ այլ ևս զիրենք ստիպելն աւելորդ ժամաւաճառութիւն մ'է, և սրաշտոնից օրէնքն ալ կը պահանջէ որ բնադատութիւն չըլլայ իրենց : Ուստի օրինաւորութեան և սրաշտոնից համաձայն վարուելու համար հարկ է ընտրելեաց ցանկին ես ալ առնեալեաց զիւանին և ուրիշ մը ուղեր :

ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Կը ձայնակցիմ Ետեւորդեան Էֆէնտին :

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ Ն. ԷՖ. — Էս ալ կը ձայնակցիմ, բայց կը յաւելցնեմ որ ցանկը բոլորովին փոփոխի և նորէն 28 ընտրելի որոշալին :

ՊԱՌՆԱՍԵԱՆ Պ. ԷՖ. — Կարծեմ թէ ատենապետաց զիւանը հրատարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամոց տեղ կրնայ հիմա 14 անձ նուրէն ընտրել և լրացնել ընտրելեաց ցանկը :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Ատենապետաց զիւանին տեղեկագիրը կարգացուցաւ. ես ալ զուսմանն ներկայ էի, բայց տեղեկագիրը չըստորագրեցի այն պատճառներով՝ որոնք այսօր երևան ելան. արդէն ևս զիտեւ տուած էի նոյն օրը՝ թէ հրատարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամք իրենց հրատարականին համար անդառնալի ըսած են, ուստի և սրատրատուած ցանկին վրայ հակառակ կարծիք յայտնած էի. իմ տեսութիւններս ու զիտողութիւններս աւատիկ այսօր հաս ալ երևան ելան :

ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Իբրու է թէ ատենի ժամանակի մը մէջ Քաղաքական ժողովոյ անդամ զտնտղ և անկէ կատարելապէս գործ պահանջել զիւրին չէ. սակայն սխալ ըմբռնում մը կայ մեր մէջ, սրտիս թէ Քաղաքական ժողովն Աղգային ժողովոյ մէկ կուսակցութեան զորանային տուած ըլլայ իւր հրատարականը. այս սխալ ըմբռնումը կը ցրեմ : Քաղաքական ժողովն իրրե Վարչութիւն բնականաբար ենթակայ է Աղգային ժողովոյ մէջ զտնտած 2 կամ առ ասուէն 4 կուսակցութեան, այս,

մեր մէջ կուսակցութիւններ կան, բայց կեղտոնները կը պակսին և ասոր համար սակայ սխալ ենթադրութեանց տեղի կը տրուին : Մեր Քաղաքական ժողովը քննադատեցինք, բայց բնաջէմը ուղեր որ հրատարի. մեր կը կարծենք որ Քաղաքական ժողովը քննադատուելով աւելի որ խաղմունքի ազատ կը մնայ քան թէ անարատութեան ենթակայ կըլլայ. բայց Քաղաքական ժողովոյ անդամներն ասիկա չհասկընալով և սըխալ մեկնելով հրատարական տուին. մեր իրենց հրատարականն ընդունելու կողմն ալ չէինք, բայց երբ տեսանք որ իրենց հրատարականին վըրայ անդառնալի բառն ալ աւելցուցին, այսչափ յառաջ երթալէ ետեւ իրենց ես դառնալն անտեղի համարելով և կրկին կրկին գործածած անդառնալի բառին անկեղծութեանը վրայ վստահանալով իրենց հրատարական ընդունելութիւնը բուհարկեցինք. անկէ ետք տեսանք՝ ի՞նչ դէպք պատահեցաւ. անոնց հրատարականն ընդունուելուն վրայ Սրբազան Պատրիարքն ալ անմիջապէս հրատարական տուաւ, վասն զի կարծեց թէ մեր Քաղաքական ժողովոյ հրատարեալ կուղերն որ ընդ հակառակն մեր կուզէինք որ անիկա մնայ իւր սրաշտոնին զլուխը, որպէս զի քննադատենք զինքը և իւր համարն պահանջենք : Հիմա երբ ատենապետաց զիւանին տեղեկագիրը հոս կուգայ, միևնոյն սխալ հասկըցողութիւնը դարձեալ կը ծագի. դարձեալ կը տեսնենք որ Սրբազան նախագահն ուրիշ բան կըսէ, հրատարեալ Քաղաքական ժողովն ուրիշ յանուն իմ ընկերացս կը յայտարարեմ թէ մեր չէինք ուղեր ձգել Քաղաքական ժողովն, այլ քննադատել. թէ որ Սրբազան նախագահը կը վստահի ես առնել տալ իրենց հրատարականը, թող հրամեն շարունակեն իրենց սրաշտոնը՝ սրատրատու զտնտելով մեր քննադատութեանը ու համարառութեանը : Ուստի կառաջարկեմ որ Սրբազան նախագահին յանձնենք, թէ որ կրնայ՝ թող ես առնել տայ իրենց հրատարականը :

Մենք եթէ քննադատութիւն կըսենք, թող չխորձեն ասիկա իրենց անձին համար է, ո՛չ անձնականութեան հետ գործ չունինք, քննադատու

թիւն միշտ պիտի բնենր, իրենցմէ ետև գալիքնէ, բուն ալ նոյնը պիտի բնենր . չիլնոր ըլլալ որ սահմանադրական Վարչութիւն ունենանր և բննադատութենէ արտա ըլլայ անի . քննադատութիւն՝ երեսփոխանական իրաւունքնիս է . մեր Վարչութիւնը քննադատելով զանի անարտաւած չենր ըլլար . վասն զի քննադատելը դատարարել չէ . այլ պիտի քննադատենր Վարչութիւնն՝ երբեմն անոյ՛ և երբեմն կծու :

ՇԱՀՊԱԶ Կ . ԷՖ . — Օգոստոս Կիլիկիոյ հիւսիսայնային խօսքերը բրաւ՝ որ գրեթէ մեր ամենուս ծիծաղը շարժեց : Պետք է զխանութիւն ծանր պարտաւորելու մէջ կը դանտինը , ուստի և խնդիրն ըստ այնմ՝ նկատառութեան սանաւարժան է : Արք Քաղաքական ժողովն իւր հրատարականը բերաւ ըսելով թէ Վարչութեան մը պէտք եղած բարոյական ոյժը չունի և անկարող է գործել . սակայն կարեւորութիւն տալու չափ արժանի խօսք մ'էր . վասն զի Քաղաքական ժողովն ոչ եթէ դասն զգացումներէ կամ կրթէ շարժեալ հրամեշտ տուաւ , այլ մի միայն բարոյապէս զինքն անկարող դոնելով իւր սրտածոնը շարունակել , իւր ազգասիրական զգացումն զրգեալ բացէ ի բաց յայտնեց իւր սրտածոնաւորութեան անկարելութիւնը , և հրաւիրեց Ազգային ժողովն այնպիսի մտքին մը դնել իւր տեղն որ կարենայ ազգին օգտակար ըլլալ : Չգրեթէ , Օգոստոս Կիլիկիոյ ինչոյ՛ս բնութեամբ է այն բացատրութիւնները՝ զորս յանուն Քաղաքական ժողովն տուած էի նոյն օրը : Եթէ իւր խօսքերը կատակ են , կատակի ժամանակ չէ . իսկ եթէ ի սրտէ կը խօսի , ըսել է թէ մեր արտած բացատրութիւնները լաւ կերպով չէ հասկըցած : Եթէ Վարչութիւն մը զնէր մեր տեղ , մեր նիւթական օրինակով ցոյց պիտի տանր թէ ինչոյ՛ս կը յարգենր Վարչութիւնը , այնպէս որ յօգուտ ազգին ինչ որ գործէ՛ մեր կողմէ՛ երբէր զժողովրդական մը չենթարկուի , սակայն փորձով պիտի ցոյց տանր և հասկըցնենր թէ մեր ոչ դասն զգացումներէ կամ կրթէ շարժեալ եկամ կ'ինր ասկէ քանի մը շարժութ առաջ հրատարակուալ : Աստի կրկնելով այն խօսքերս՝ զոր սնցեալ անգամ՝ սրտիւ ունենցոյ ըսել այս

ատեանին մէջ , կը խնդրեմ՝ որ մէկդի թողարտին ամեն բառերն ու խօսքերն՝ որք կուտակցական կրկն արդիւնք են . մենք պէտք է կարծեաց տարբերութիւններ ունենանր , բայց այսպիսի կուտակցութիւններ , ոչ , եթէ կուտակցութիւնը թշնամանր և ատելութիւն կը հասկընար , մենք չան չենր . մեր միայն ազգին օգուտը մտածելու կողմն ենր : Օգոստոս Կիլիկիոյ այնպիսի արտաբերութիւն մը կընէ , որ անկարելի է , մեր բարոյական անկարողութիւնը կրկն փորձելու համար վաստա դանելու պէտք մը չունինր . ըսած ենր արդէն թէ մեր անկարողութեան սրտածոնները բարոյական են և անչօշտակելի , և թէ ազգին օգուտը մտածելով կ'իսկ ենր հրամարիւր բնենր նաե թէ անգրաստի է մեր հրամարտանը , և անկարելի առ այժմ՝ վերադառնալ մեր սրտածոնին , ուստի նոր փորձեր ընելու հարկ չկայ : Սո՛ միայն կըսեմ թէ Սրբազան Պատրիարքն՝ որոյ Ազգին զլուխը գտնուին վաստ է մեզ , միմտի մնացած է , և ամեն սրտասխառնաւորութիւն իւր վրայ ծանրացած . պէտք է ջանանր իւր սրտասխառնաւորութիւնը թեթեւցընել նոր Վարչութիւն մը կողմնելով , եթէ հնարը կայ՝ այսօրուրնէ կողմենր , եթէ ոչ՝ ազգին օգուտը կէտ նպատակի ունենալով ջանանր որչափ կարելի է շուտով կողմել նոր Վարչութիւնը : Իմ մտքին՝ այս կերպիւ ընտրեալ Վարչութեան ամեն սրտասխառնար կը յայտնեմ :

ՄԵՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ . ԷՖ . — Օգոստոս Կիլիկիոյի ստաճարիութեան վրայ պիտի խօսիմ , բայց ոչ այն կէտերուն վրայ՝ որ հրամարեալ Քաղաքական ժողովն կը վերարեքին և տրոյ սրտասխառնեց Շահապ Կիլիկիոյ . այլ այն կէտերուն վրայ՝ որոնր Ազգային ժողովն կը վերարեքին : Օգոստոս Կիլիկիոյ ստաճարիկն յանձնել Սրբազան Պատրիարք հօր , որ հրամարեալ Քաղաքական ժողովը համոզէ կրկն ստանձնել և շարունակել իւր սրտածոնը :

ԽՈՃԱՍՍԱՐԵԱՆ Օ . ԷՖ . — Միանգամայն քննադատութիւն յանձն տանլով՝ ըսի :

ՄԵՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ . ԷՖ . — Այդ ձեր կար

ծիրը կ'ընար ըլլալ . ես ձեր ստաճարիութեան այն կէտերը միայն կ'առնեմ , որոյ սրտասխառնար պէտք անիմ :

Օգոստոս Կիլիկիոյի տեղ զնէլ կուզէ Ճողովն՝ երբ արդէն քուտարիութեամբ ընդունուած հրամարական մը ետ տալ կուտակել . եթէ ստաճարիկն որ հրամարեալ Քաղաքական ժողովն անգրաստիւ նոր ընտրութեան ատեն վերընտրելի ըլլալու համար Սրբազան սրտարարին յանձնախի որ զիւրենր համոզէ , բան մը կը հասկընայի . բայց երբ կըսէ թէ քուտարիութեամբ ընդունուած հրամարականն ետ առնել տայ , ծողովի վիճակի մը մէջ կ'ընէ զմեզ . Օգոստոս Կիլիկիոյն պէտք է զխանայ թէ Ճողովն իւր խողովիկը չէ : Այս մէկդի . Օգոստոս Կիլիկիոյի սրտիչ բան մ'ալ ըսաւ թէ Քաղ. Ճողովը քննադատեցինր , և քննադատելով կուզինր որ աւելի իր սխառնենր ուղղէր քան թէ ինքիներ անպատուած նկատէր : այս խօսքով ինչ ըսել ուղղը չը հասկըցայ , և կուտակի որ զիւրենր հարցնէր և բացատրութիւն ուզէր թէ Քաղաքական ժողովն վերագրեւ ուղած անպատուութիւնն ո՛ւզակց է :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ . — Մերեւմ-Վուլի Կիլիկիոյի ի սրտասխառն հարկ կը համարիմ յայտնել թէ զիւրենր սրտասխառնութիւն չունի երեսփոխանայ բերնէն ելած ամեն բառերը ճշգընու համար բացատրութիւն ուղղել : Գալով Օգոստոս Կիլիկիոյի խօսքին , իմաստը յայտնի է արդէն . կըսէր թէ մեր քննադատեցինր Քաղաքական ժողովը , երեսփոխանական իրաւար . և այս քննադատութիւնն ուրիշ արդիւնք պէտք չէր ունենալ , բայց եթէ իւր սխառնենր ուղղելու սովորն նա հրամարեալով վարչական տողնալ յարոյց . այս էր Օգոստոս Կիլիկիոյի խօսքին իմաստը : Իսկ զիւրենր՝ կրկն կըսեմ , սրտասխառնութիւն չունի ատենարանից խօսքին միջամտելու կամ արդեւ ըլլալու :

ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Տ . ԷՖ . — Կարծեմ թէ Մերեւմ-Վուլի Կիլիկիոյն Օգոստոս Կիլիկիոյի խօսքը սխալ լրբանեց , և այն թիւրիմացութիւնը՝ զոր Օգոստոս Կիլիկիոյ ուղղել ուղած էր իւր ատենարանութեան մէջ , իւր և Մերեւմ-Վուլի է

Ֆիլիստին մէջ նոր թիւրիմացութիւն մը ծաղկուն սրտածառ եղաւ : Օգոստոս Կիլիկիոյ ըսաւ թէ կուզինր որ Քաղաքական ժողովը վախճանակ հրատարակու մնար իւր սրտածոնին վրայ , որպէս զքննադատելիք զայն . որ և է սահմանադրակ Ճողով մը կ'ընայ այս խօսքին իմաստը քաջ ըրանել . ես ալ , ամենքս ալ կընդունինր որ ս . . Վարչութեան արարը քննադատելի են այս Ճողովն . Սահմանադրութիւնն երկու տարեկան համարատուութեան մէջ կը սահմանէր մեր Վարչութեան գործոց քննադատութիւնը . ես Ազգային ժողովն կանոնադրութիւնը գալով , հարցապահման իրաւունք տուաւ մեզ , ալ այնուհետև Սահմանադրութեան արամադրած երկուամեայ համարատուութիւնը վայրկենական համարատուութեան վիճակ մ'ստացաւ , այնպէս որ ամեն անգամ որ երեսփոխանը հարցապահելու սղատեն , Վարչութիւնը սրտասխառնելով իւր համարատուութիւնը մաս առ մաս կատարած կըլլայ : Այս մասնական կամ վայրկենական համարատուութեանն ժամանակը համար չէ Վարչութեան հրամարիւր . ուստի Օգոստոս Կիլիկիոյն ոչ թէ միայն հրամարեալ Վարչութեան համար , այլ և զալիք Վարչութեան համար ալ ըսաւ թէ պիտի քննադատենր իւր սխառնենր , եթէ ունի , զանի ուղղելու և չէ թէ անպատուելու նորատակա : Աստի այս անպատուութեան բառին վրայ Մերեւմ-Վուլի Կիլիկիոյի բարեկամ յարցած խնդիրը սարգապէս թիւրիմացութեան մը արդիւնք համարելով , այս խնդիրն այսպէս զոյցելէ ետև , կանցնիմ մեր բուն խնդրոյն :

Օգոստոս Կիլիկիոյի տեսնելով որ ատենադատաց զիւրանի տեղեկագրոյն համեմատ՝ Սրբազան Նախագահը Համադուար զիւրանին հաւանութեամբը հրամարեալ Քաղաքական ժողովն անգրաստիւ ընտրելուց ցանկին մէջ անցունել տալով վերընտրելի ընելու համար փորձ մը ընել ուղած էր , ստաճարիկն որ Սրբազան հօր յանձնախի , որպէս զի թերեւ կարող ըլլայ համոզել զանանր՝ հրամարականին բողբոլին ետ առնելու . ստով Օգոստոս Կիլիկիոյն ըսել կուզէր որ մեր կողմն անոնց զէմ ցոյց մը ընելու գաղափարը բնաւ չկայ , և եթէ իրենր ընդունին զարձեալ

պաշտօնին շարունակել, մեզի հաճելի է: Այսպէս առաջարկութիւնը մերժելու հոգին եմ. վաստի որ Քաղաքական ժողովոյ անդամը իրենց հրաժարականը բերած առեւտրին ինչ ըսին, բայց վանդակարկէս սո՛ւ պատճառը ցոյց տուին թէ բարոյական ուժերնին կը սրտիս և չեն կրնար շարունակել: Այս պատճառարանութիւնը նկատութեան տրամանի էր: Այն որը՝ յորում այս հրաժարականի խնդրին յազուայում, ես էի ըսողը թէ պատճառարանեալ է և յնմութեան առնելու հարկ կայ, թէ և վերջին նստինկարեւոր պաշտօնով մը չկրցայ ներկայ գտնուիլ ժողովին: Սակայն արդէն Սրբոյն, Պատրիարքը կարծիք յայտնած էր թէ ժողովականք իրմէ դժգոհ են և անոր համար կը հրաժարին, բայց անոնք չէ ըսին և Սրբազանն ունեցած շնորհակալութիւննին յայտնեցին: Այս ալ վնասեցի թէ արդեօք Օգոստին Լեֆէնտի ըսածին պէս՝ քննադատութիւններէն վիրաւորուած կամ թէ իրենց վրայ վնասահալեան պահատութիւն մը նշմարած են: Ղեւտենք սակայն՝ որ ստիճանադրական Վարչութիւն մը միշտ ենթակայ է բնադատութեանց, իսկ քննադատութիւնը՝ Վարչութեան անդամոց անձնակալութեան հետ գործ չունին, և մեր կողմէ եղած հարցադրմանց մէջ այնպիսի դէպք մը կամ խօսք մը տեղի չունեցաւ երբէք՝ որ Վարչութեան անդամոց դէմ անվստահութիւն մը արտայայտէ, իրենք իրենց զլսոյն հետ կամ իրենց մէջ ալ դժգոհութիւն կամ անհամաձայնութիւն մը առնենալին չտեսանք, ուրեմն ինչո՞ւ կը հրաժարին: Երբ այս ամենը հարցուցինք և վնասեցինք իրենց հրաժարման բուն պատճառը, ինչ ըսին, — ուրիշ պատճառ ցոյցուցին, բայց եթէ կարողութիւն չունին տարի մը ևս շարունակել, և թէ մանաւանդ ազգին օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլան իրենց հրաժարելով: Այս ամենուն վրայ նաև անպատասխան բառն ալ յաւելցուցին. ասոնք տեսնելով կը հաւատանք թէ իրենց այս ըրածը ազգին համար ծառայութիւն մ'է, և կը թողանք որ ժամանակը յայտնէ թէ ինչո՞ւ տարի մը պաշտօն վարելէ ետև ձգեցին և հրաժարեցան:

Ուստի եղբայրացիներով որ հրաժարեալ Քա-

ղաքական ժողովոյ անդամոց անունները ընտրելու եաց ցանկին մէջ գտնուին ալ այսուհետև օգուտ չունին, և անոնց սրբաւերով մնացած 14 հոգւոյ վրայ ըստ կանոնի ընտրութիւն չկրնար լինիլ, կառաջարկեմ յիշեալ ցանկը վերադարձնել առեւտրականոց ղեւանին, որպէս զի ըստ կանոնի լրացնէ զայն և յետ այնորիկ Քաղաքական ժողովոյ ընտրութիւնը կատարուի:

ԲԱԶՄԱՅԻՒ ԶԱՅՆԵՐ. — Բախ, բուխ:

ԽՈՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Ինձ համար ըսող եղաւ թէ ժողովը ծագած ըլլամ, ծանր ամբաստանութիւն է այս, չեմ ընդունիր և կը բողբեմ:

[Աղմուկք]

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Մինչև հիմա չորս հինգ առեւտրականներ խօսեցան, և ինչպիսի ըստ բաւականին լուսարանուեցաւ. թէ և ուրիշ բանի մի առեւտրականներ ալ խօսք ուղած են, բայց ըստ որում վիճարանութիւնը բաւ համարելու ձայներ ալ կը լսուին, ուստի նախ Ժողովը կողմը պիտի հարցնեմ թէ արդեօք կուզէ՞ վիճարանութիւնը փակել, թէ՞ ոչ:

Զոյս ըսելով առեւտրական Լեֆէնտին բուխի գրաւ վիճարանութեան փակումը՝ փորձով: Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց վիճարանութիւնը փակել:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Հիմա առաջարկութիւններն ամփոփենք բուխի դնելու համար: Կարծեմ երկու առաջարկութիւն ունինք բուխի դնելու. մէկն է առեւտրականոց ղեւանին բերած տեղեկագիրն ու ցանկը. Սրբազան Հոյրը ուղած էր որ հրաժարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամները վերընտրելի նկատուելով չնուրիշ ընտրելեաց ցանկը. առեւտրականոց ղեւանն ալ պարագայից ծանրութիւնն առաջարկելով ժողովոյ, հրաժարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամոց անունները գրած է առանձինն իւր թւրած ցանկին մէջ. բայց հրաժարեալ Քաղաքա-

կան ժողովոյ անդամը հանդիսաւորէս կը յայտարարեն թէ անդառնալի է իրենց հրաժարականը, և թէ Ժողովը պէտք է ժամովաճառ լինի իրենց համար բուխ տալով: Վասն զի չպիտի ընդունին: Միւսը Եռասուֆեան Լեֆէնտին առաջարկութիւնն է, որ է ընտրելեաց ցանկը վերադարձնել առեւտրականոց ղեւանին, որպէս զի հրաժարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամոց անունները ջնջելով՝ նոյն ցանկը լրացնելէ ետև բերէ Ժողովին յընտրութիւն:

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Հրաժարեալ մարմին չենք ճանչնար. անձերուն բուխ պիտի տանք. ուրեմն առաջարկութիւնը սխալ պիտի ըլլայ:

ԵՆՆՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Հրաժարեալ անունով եկած է ցուցակը. եթէ սոսկ անուններ բերած ըլլար՝ Մամիկոնեան Լեֆէնտի բարեկամն իրաւունք կունենար:

ՊԵՏԵԱՆ Թ. ԷՖ. — Գիւտնը կը յայտարարէ մեզ թէ երկու առաջարկութիւն կայ բուխարկելի, մէկն է առեւտրականոց ղեւանին առաջարկութիւնն՝ որ է իւր բերած ցուցակին բուխարկութիւնը. միւսն է Եռասուֆեան Լեֆէնտի առաջարկութիւնը, որ է ընտրելեաց ցուցակը վերադարձնել առեւտրականոց ղեւանին, որ փոխէ: Սակայն գիւտնը կը տեսնէ որ այս ցանկն իւր ուժը կորսնցուցած է, անունները կիսով չափ փճացած ըլլալով. և բանի որ մեր ընտրելիքը 14 են, ընտրութիւնն իս բաւարարին կը պատուին, անպատճառ մնացեալ 14 անուանց բուխ տալ հարկադրուելով: Այն անուն բուխարկութեամբ ընտրութիւն ալ հարկ չմնար, ամբողջովին ընդունելով կը ըմնաց ընտրութիւնը: Բայց ստով մեր ընտրութեան իրաւունքը սերմուած և կատուած կը ըլլայ: Ուստի քանի որ այս ցուցակին զորութիւնն սպառած է, առեւտրականոց ղեւանին առաջարկութիւնն ինքնին կոչընչանոյ, և ստուգապէս մէկ առաջարկութիւն կը մնայ, որ է Եռասուֆեան Լեֆէնտի առաջարկութիւնն՝ այն է սոյն թերի ցուցակը վերադարձնել առեւտրականոց ղեւանին, սուկի կատարեալ ցուցակ

մը բերելու համար: Արդէն այս ցուցակն անձեթեթ կերպիւ շինուած է. ներսի ինձ անձեթեթ բառը դործածելու համար:

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Այս ցուցակը չէ թէ օրինական թերութեան մը համար իւր ոյժը կորսնցուցած է, այլ հրաժարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամոց կողմէ անդառնալի բառը յայտարարուելուն համար իւր ոյժը կորսնցուցած է. այս պէտք է գիտնանք:

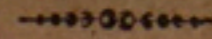
ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կէտ մը կայ սակայն՝ զոր պէտք է լաւ ըմբռնէք, որչափ ալ հրաժարեալ Քաղաքական ժողովոյ անդամք անդառնալի է ըսին իրենց հրաժարականնին համար, բայց Ժողովը ալ ազատ է, կրնայ ըստ ցուցակին 28 ընտրելի նկատելով ընտրութիւն կատարել, և անոնք որ անդառնալի կոչեցին իրենց հրաժարականը, ազգին որսը կամըր տեսած առեւտրականոց կողմէ սոյլ բառն ետ առնուն:

ԶԱՅՆԵՐ — Չըլար. այդ կերպով վիճարանութիւնն՝ որ գոցուած է արդէն, նորէն կը բանար:

[Աղմուկք]

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ներկայից գիւտնը Ժողովին կամըր հարցնելէ ետև վիճարանութիւնը փակեալ հրատարակեց. խնդրոյն վրայ վիճարանութիւնը թէ և գոցուեցաւ, բայց ինչ ասաջարկութիւն որ կայ՝ ճշգնէք ըսի. ես երկու առաջարկութիւն կը տեսնեմ. բայց ամանք մէկ է կըսեն. երկուք ըսելու պատճառը բացատրեմ, քանի որ Սրբազան նախագահին առաջարկութեան վրայ հրաժարեալ Վարչութեան անդամոց անուններն ալ ընտրելեաց ցանկին մէջ անցուցանեց իրրե վերընտրելի, պէտք է այս ցանկն անդամ մը բուխարկենք. թերեւս այն անձինքն՝ որ այսօր անդառնալի է կըսեն իրենց հրաժարականին համար, ազգին կամուայ ստջև գիւտնին և ետ առնուն այդ անդառնալի բառն:

ԵԱԼՊԱԶ Կ. ԷՖ. — Քաղաքական ժողովոյ



ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1 . Խորէն	Եսլի .	Միթարեան	Ա . ԱՅՆԱԳՅՏ
2 . Յակոբ	Վարդ .	Փախաղեան	Ա . ԱՅՆԱԳՅՏ
3 . Գէորգ	Ա . Գ . Բ .	Արծրունի	Բ . ԱՅՆԱԳՅՏ
4 . Խաչատուր	» »	Տ . Գարրիէլեան	Բ . ԱՅՆԱԳՅՏ
5 . Գարրիէլ	» »	Չիչքեան	
6 . Յովաննէս	» »	Մկրեան	
7 . Արիստակէս	» »	Բարակիտրիկի	
8 . Պետրոս	» »	Փախաղեան	
9 . Իզնասիոս	» »	Մանալեան	
10 . Գրիգոր	» »	Սէթեան	
11 . Աթանաս	Քչնյ	Ս . Խաչ յիւսկ	
12 . Սեպորուս	»	Էրէցեան	
13 . Միքայէլ	»	Պալատու	
14 . Զարարիա	»	Քերպի	

1	Մարկոսի Գրքի Առաջին Գլուխը	1
2	Մարկոսի Գրքի Երկրորդ Գլուխը	2
3	Մարկոսի Գրքի Երրորդ Գլուխը	3
4	Մարկոսի Գրքի Չորրորդ Գլուխը	4
5	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	5
6	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	6
7	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	7
8	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	8
9	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	9
10	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	10
11	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	11
12	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	12
13	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	13
14	Մարկոսի Գրքի Երեսներ Գլուխը	14

ԳԻՆ 2 ՂՐՈՒՇ

ՄԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՄՆՏՈՒԿԻՆ

ԱՂԳՍՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԾԱԽՈՒՅ ՅԱՏԿԱՅԵՍԼ

Կը ծախուի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի, և Ղալաթիոյ Ս
Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ բանկայը և Հայ դրամաճառաց քով: